

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

בהעלותך

(חלק יח — שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת בהעלותך, (אה"ק) ריב סיון; (בכל העולם) יג"ט סיון, ה'תשפ"ב (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2022

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

בהעלותך ג

שני ווערט בטל פון אים דער חיוב כרת⁶. אויב אָבער ער האָט אויך ניט מקריב געווען פסח שני, אפילו אין אַן אופן פון שוגג, איז וויבאַלד ס'איז ניט געווען קיין „תשלומין דראשון“ בלייבט (כמילא) אי-בער דער חיוב כרת על שהיזד בראשון⁷.

„תקנתא דראשון הוא“: ווען ער איז ניט מקריב דעם פסח ראשון במזיד, גיט אים די תורה באַלד מלכתחילה די תקנה מקריב צו זיין פסח שני בזמן אחר, אַזוי אַז כל זמן ס'איז ניט דורכגעגאַנגען דעם זמן פון דער תקנתא איז נאָך ניט חל דער חיוב כרת⁸. און דעריבער, אפילו אויב ער האָט דעם פסח שני ניט מקריב געווען, ער איז אָבער געווען אַ שוגג בשני, איז ער פטור פון כרת – ווייל „בעת התקנה (ווען עס לייגט זיך דער חיוב כרת) שוגג היי“⁹.

(6) כ"ה שיטת ר"א בן הרמב"ם, אבל בפרש"י פסחים שם ד"ה תשלומין: הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני¹⁰.

וראה רמב"ם הל' ק"פ (שם) דגם לדעת רבי (דפסק כותי) חייב כרת רק אם לא הקריב בשני (ואף דבסהמ"צ מ"ע נז כ': „אם הזיד בראשון והקריב בשני הוא חייב לרבי לפי שאין לדעתו תשלומין מן הראשון“ – ראה בתשרי ר"א בן הרמב"ם (בס' מעשה נסים ס"ו) דהרמב"ם חזר בו. וראה ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ רס"ג מ"ע נז (רמ, ג. רמג, ד). הגהות הרי"ף העליר בסהמ"צ שם.

(7) פסחים שם, ב.

(8) ראה ר"ח פסחים שם, א: ולעולם אינו חייב

אלא על השני.

(9) ל' ר"א בן הרמב"ם.

(* ובאור חדש לפסחים שם כ' דרש"י כתב כן רק לדעת ר"נ ולא לדעת רבי. אבל בצל"ח שם (וראה ביאור הרי"ף פערלא (שם רמ, א) שרשי" ס"ל כן גם אליבא דרבי.

א. אין דעם גדר פון פסח שני זיינען פאַראַן דריי דיעות ואופנים¹:

(א) „רגל בפני עצמו הוא“, (ב) תשלומין דראשון הוא (תקוני לא מתקנין ליה“), (ג) „תקנתא דראשון הוא“.

דער חילוק און נפק"מ לדינא צווישן די דריי דיעות² (און ווי עס ווערט מבואר בארוכה אין תשובת ר' אברהם בן הרמב"ם³):

„רגל בפני עצמו“ מיינט, אַז פסח שני איז ניט אַפּהיינגיק אין דעם חיוב פון פסח ראשון – עס איז אַ „חיוב בעצמו כמו שאר הרגלים“⁴. און דעריבער, איז אַ „גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל כו' חייב לעשות פסח שני“⁵. (משא"כ לויט די דיעות אַז עס איז אַ „תשלומין“ אָדער „תקנתא“ פון פסח רא-שון – איז דער חיוב פון פסח שני תלוי אין דעם חיוב פון פסח ראשון און אויב איינער איז ניט געווען מחוייב אין פסח ראשון איז אויף אים אויך ניטאָ דער חיוב פון פסח שני).

„תשלומין דראשון הוא“ מיינט: ווען איינער האָט פאַרפעלט צו מקריב זיין דעם פסח ראשון במזיד, איז הגם אַז דערמיט האָט ער שוין עובר געווען אויף אַ איסור כרת, גיט אים די תורה „תשלומין“ אויף דעם, אַז דורך מקריב זיין פסח

(1) פסחים צג, א.

(2) ראה בכ"ז פסחים שם ואילך.

(3) בס' ברכת אברהם ס"ד. ונעתק (בשינוי לשון)

בכס"מ הל' ק"פ פ"ה ה"ב.

(4) ל' ר"א בן הרמב"ם שם. ועד"ז בפרש"י

פסחים שם ד"ה חייבין. וראה לקמן בפנים ס"ב.

(5) פסחים שם.

מיר געפינען אין די חילוקים צווישן פסח ראשון און פסח שני: (א) „הראשון אסור בכל יראה ובל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית“¹³. (ב) „הראשון נוהג כל שבעה [וואָס מיינט ניט נאָר אַז (איסור) „חימוצו . . נוהג כל שבעה“¹⁴, נאָר אַז דער קרבן פסח ראשון איז אַזאָ וואָס איז (בלשון הגמרא¹⁵) „נאכל לשה“¹⁶ – „שאוכלין עליו מצות ששה ימים“¹⁷ וה- שני יום אחד“¹⁸.

די חילוקים צווישן פסח ראשון און שני קומען אַלס תוצאה ומסובב פון דעם גדר פון יעדערן פון זיי.

ד. דער ביאור אין דעם:

דער חילוק, אין פשטות, צווישן פסח ראשון און פסח שני איז: פסח ראשון איז דער אופן החיוב פון הקרבת הפסח ווי ס'איז אויסגעשטעלט אויף דאָרף זיין ע"פ סדר פון תורה (בזמנו); פסח שני איז אופן החיוב שלא ע"פ סדר (שלא בזמנו): די וואָס האָבן ניט געבראַכט דעם פסח בזמנו – אעפ"כ זאָגט מען ניט עבר יומו בטל קרבנו¹⁹ נאָר תורה גיט די געלעגנהייט צו ברענגען דעם קרבן שפעטער. וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰: „פסח שני ענינו איז – עס איז ניטאָ קיין

ב. דער רמב"ם אין ספר המצות שלו¹⁰, רעכנט די מצוה פון פסח שני אין מנין המצות אַלס אַ מצוה בפני עצמה, און איז מסביר דעם טעם, ווייל די הלכה איז (ווי רבי) אַז פסח שני איז אַ „רגל בפני עצמו“.

איז ניט מובן¹¹: אויך לדעת רבי אַז פסח שני איז אַ „רגל בפני עצמו“, איז דאָך זיין חיוב שייך נאָר ביי דעם וואָס האָט ניט מקריב געווען דעם פסח ראשון – איינער וואָס האָט מקריב געווען פסח ראשון קען דאָך ניט בריינגען דעם פסח (שני), קומט דאָך אויס אַז אויך לדעת רבי איז פסח שני ס"ס אַ מצוה וואָס קומט אַנשטאָט דעם פסח ראשון, ובמילא – די זעלבע מצוה (ווי פסח ראשון): צו מקריב זיין אַ קרבן פסח – היינט פאָרוואָס רעכנט עס דער רמב"ם אַלס אַ מצוה בפני עצמה?

מוז מען זאָגן, אַז הגם פסח ראשון און שני זיינען געבונדן (דערמיט וואָס דער חיוב פון שני איז נאָר אין פאַל ווען ס'פעלט די הקרבה פון ראשון), פונדעסטוועגן זיינען זיי בגדרם צוויי באַזונדערע ענינים, און דערפאַר זיינען זיי גערעכנט אין מנין המצות אַלס צוויי מצות¹².

ג. וועט מען דאָס פאָרשטיין בהקדים לבאר דעם הפרש כללי צווישן פסח ראשון און פסח שני:

(10) מ"ע נו.

(11) ע"ד קושיית ר"ד הבבלי בס' מעשה נסים שם. וראה ג"כ ביאור הרי"פ פערלא במבוא שורש השביעי. מ"ע נו (רלט, סע"ד. רמג, א ואילך).

(12) וראה ביאור הרי"פ פערלא שם (במבוא. וראה שם רמג, ג) בת"ק קושיא הנ"ל, דמאחר שמצינו לרז"ל שאמרו דפ"ש רגל בפ"ע הוא ע"כ נשמע מזה דס"ל דמצוה כפ"ע הוא. ויומתק ע"פ המבואר בפנים, שפ"ר ופ"ש מובדלים בעצם מהותם.

(13) פסחים זה, רע"א (במשנה).

(14) פסחים זו, ריש ע"ב.

(15) פסחים זה, ב. וראה ל' הגמ' (הנ"ל בפנים): „חימוצו (דפסח) . . כל שבעה“. וכן במשנה (שם זו, א) „ופסח דורות נוהג כל שבעה“ – אף שהכוונה היא לחימוצו, כנ"ל.

(16) ראה פרש"י פסחים שם (ד"ה הנאכל), „ולישנא דקרא נקט כו"י.

(17) פרש"י שם.

(18) תוספתא פסחים פ"ח סה"ג.

(19) ברכות כו, סע"א. ספרי (הובא ברש"י) פינתס כת, י. יד. ועוד.

(20) היום יום י"ד אייר. וראה בארוכה לקמן ע'

126 ואילך.

משכורתך שלמה גו' (על²⁹) אשר באת לחסות תחת כנפיו³⁰.

דאָקעגן פסח שני איז געווען פאַר די וואָס „היו טמאים (און אין טומאה גופא – טמא מת^{30*}): לפנש אדם³¹ (וואָס מיתה איז ע"י חטא עה"ד³², שורש פון אַלע חטאים³³), און זיי זיינען געקומען מיט אַ בקשה נפשית – נאָכן מודה און מתודה זיין זיך „אנחנו טמאים לפנש אדם – למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו בתוך בני³⁴ – בדוגמת תשובה – ובפרטי: וידי³⁵, בקשת תיקון החסר, תיקון בשלימות (ניט נאָר „להקריב" נאָר אויך די מעלה פון „במועדו" און פון „בתוך בני³⁶).

דערמיט איז מובן דער טעם (פנימי) וואָס די מצוה פון פסח שני איז ניט געווען אין אַן אופן אַז דער אויבער-שטער האָט דערויף אָנגעזאָגט פון

(29) שזוהו פירוש המדרש רבה (שם) שיש שנתקשו בפירושו: ישלם ה' פעלך גו' מעם ה' א"ר חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו. – עתה מצאתי כן בפר' עין חנוך.

(30) ראה תרגום שם: ובהואו זכותא תשיזיבי מדין גיהנם למיהוי חולקך עם שרה רבקה רחל ולאה – דקשה לומר שכ"ז בא בזכות ד, עשית את חמותך, "כ"א הוא הזכות „אשר באת גו", כנ"ל.
* (30) החמור מכולם (כלים פ"א, מ"ד).

(31) פרשתנו שם, ו.
(32) שבת נה, ריש ע"ב. וראה לקו"ש ח"ז ע' 169 הערה 55.

(33) ראה תו"א עט, רע"ד. ד"ה באתי לגני ה'תשי"א פ"ב.
(34) פרשתנו שם, ז.

(35) עפ"ז יומתק הסגנון „אנחנו טמאים לנפ"א למה נגרע" – דצ"ע וכקושיית המפרשים.

(36) וי"ל דזוהו הרמז ב, ככל חקת הפסח יעשו אותו, דנחשב להם כבמועדו, ובתוך בני" – ועפ"ז יתרוף דלכאורה חסרה התשובה לטענתם „למה נגרע גו' במועדו בתוך בני" – ועפ"ז ה' „תשלומין", ותקנתא הנאמר בפ"ש – הכוונה בשלימות.

„פאַרפאַלען", מען קען אַלע מאָל פאַריכטען. אפילו מי שה' טמא, מי שה' בדרך רחוקה. און אפילו „לכם²¹", אַז דאָס איז געווען ברצונו²², פונדעסטוועגן קען מען מתקן זיין.

ס'איז בדוגמא צום אונטערשייד צווישן דער עבודה פון אַ צדיק אָדער פון אַ בעל תשובה: אַ צדיק דינט דעם אויבערשטן לויטן דרך הישר – „אשר עשה האלקים את האדם ישר²³ – ע"פ סדר דתורה; אַ בע"ת וואָס האָט עובר געווען אויף סדר התורה, גיט אים דער אויבערשטער די מעגליכקייט צו פאַריכטן דעם עבר און משלים זיין החסר;

און ווי מיר געפינען דעם חילוק אין מצב בני" (בפסח ראשון ופסח שני) ביים ערשטן מאָל:

ביי דער הקרבה פון פסח זיינען אידן געווען אין אַ מצב פון ערשט „געבאָרן" געוואָרן, כנבואת יחזקאל²⁴, ניטאָ קיין עבירות און דאָ מצוות מילה און פסח – בדמיק חיי בדמיק²⁵, אַ מצב פון צדיקים – און ווי ע"פ ההלכה – (התחלת²⁶), „גירות²⁷ – וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי^{27*}, ניטאָ קיין עבירות, און מען זאָגט אים²⁸ ישלם ה' פעלך ותהי

(21) פרשתנו ט, י.

(22) ראה לקו"ש ח"ח ע' 74 הערה 60. חי"ב ע' 7-216.

(23) קהלת ז, כט.

(24) טז.

(25) יחזקאל שם, ו. מכילתא (הובא ברש"י) בא יב, ו. שמו"ר פי"ז, ג. פי"ט, ה. ונוד.

(26) לכאורה פשוט דאָ הי' זה הל גירות – ונפק"מ בגר שמל ולא טבל האם מחוייב בפסח. ודוגמתו – מל ולא פרע, קודם שנצטוו על הפריעה. וראה תוד"ה כי פליגי ותו"י יבמות מו, ב. ואכ"מ.

(27) ראה יבמות (שם, א"ב) וכריתות ט, א.

* (27) יבמות כב, א. וש"נ.

(28) רות ב, יב.

מען ניט מברר זיין⁴⁰, מען איז זיי דוחה – דאָס איז דער סדר ווי עס דאַרף זיין עפ"י תורה⁴⁰; אָבער די עבודה פון אַ בעל תשובה (בתשובה מאהבה) איז מהפך אויך זיינע זדונות לזכיות⁴¹.

און דער כח וואָס תשובה האָט אויף דעם נעמט זיך פון אַ בחי" וואָס איז העכער פון השתלשלות: מצד טדו דתורה, השתלשלות, איז ניטאָ די זאָך פון מהפך זיין זדונות לזכיות. וכמרוז⁴² „שאלו לחכמה . . לנבואה . . לתורה“: „חוטא מה ענשו“ – און זיי אַלע, אויך תורה⁴³, האָבן ניט געגעבן קיין אָרט אויף תשובה; דוקא ווען „שאלו להקב"ה“ – העכער פון השתלשלות – איז געווען דער ענטפער „יעשה תשובה ויתכפר לו“, ווייל מצד העכער פון השתלשלות, וואָס דאַרטן איז „כחשיכה כאורה“⁴⁴, קען אויך רע נתהפך ווערן לטוב⁴⁴.

עפ"י וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס זייער טענה איז געווען „למה נגרע גוי“ – דלכאורה: פאַרוואָס זאָל מלכתחילה זיין דער קס"ד פון „נגרע“? ועד"ז אין פתגם הנ"ל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר אַז די הוראה פון פסח שני איז אַז עס איז ניטאָ

פריער ווי כמעט אַלע ציוויי התורה, נאָר דוקא נאָכדעם ווי די אידן זיינען נתעורר געוואָרן און געבעטן „למה נגרע גוי“ – ווייל די תנועה פון תשובה קומט (בדרך כלל) דורך דער התעוררות פון דעם בעל תשובה: כאָטש ער איז אין אַ מצב פון „טמא לנפש אדם“ – היפך טהרה ועאכו"כ ניט קדושה, ער איז ניט שייך צו דעהרען אַ גילוי אור מלמעלה, דאָך ווערט ער נתעורר מצד עצמו – מלמטה למעלה – בתשובה³⁷.

ה. ע"פ האמור ווערט פאַרענטפערט אַ דבר תמוה ע"פ נגלה: חז"ל זאָגן³⁸ אַז די טמאים לנפ"א איז חל שביעי שלעם בע"פ – עפ"י האָט דאָך לכאורה געדאַרפט זיין דער תשלומין זייערע ניט אַ חידוש דבר, אין אַ חודש אַרום, נאָר – כל שבעה, ווי ביי שאר קרבנות יו"ט – ווי דער אוה"ח דערמאָנט עס.

וע"פ הנ"ל מובן דער טעם (הפנימי): תשובה איז ניט נאָר ממלא און משלים החסר, נאָר דאָס איז (אויך) אַ דרך אין עבודת השם, אַ „רגל בפ"ע“, אין אַ בעז"ז נדער חדש (וחידוש בעבודה).

וא"ו. הגם אַז די עבודה פון אַ צדיק איז אין אַן אופן „ישר“ ע"פ סדר התורה, פונדעסטוועגן איז דאָ אַ מעלה אין דער עבודה פון אַ בעל תשובה³⁹: די עבודה פון אַ צדיק טוט אויף אין דברים שבקדושה, אָדער עכ"פ אין דברים המותרים. אָבער ניט „מצוה הבאה בעבירה“³⁹, ענינים פון רע משלש קליפות הטמאים לגמרי קען

37 ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 63-4 ובהערה שם.

38 פסחים צ, ב. סוכה כה, ב.

39 ראה בכ"ז דרמ"צ קצא, א. ובכ"מ.

39* ברכות מז, א. וש"נ.

40 תניא רפ"ז. ובכ"מ.

40* ראה גם לקו"ש שה"ש ו, ד.

41 יומא פו, ב.

42 יל"ש תהלים רמז תשב. וראה ירושלמי

מכות פ"ב ה"ו.

43 כי אף שמענה דתורה, יביא אשם" צ"ל גם

תשובה, דאז דוקא מכפר הקרבן –

ראה אוה"ת יו"כ ס"ע א'תקנז ואילך, ציונים

לסהמ"צ להצ"צ מצות עגלה ערופה, ועוד (וראה

בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1152 הערה 12. ח"ג ע'

76-7 ס"ו) – דתשובה זו עושה הזדונות כשגגות.

44 ל' הכתוב – תהלים קלט, יב.

44* ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 23. וש"נ.

שבעת ימים – וואָרום עבודת הצדיקים איז אַן עבודה בסדר והדרגה, ס'איז הש' תלשות, עס איז אויסגעשטעלט אין ז' ימים, ז' מדות וכו'.⁵⁰

משא"כ פסח שני – עבודת התשובה, וואָס איז מהפך אויך זדונות לזכיות – קען מען דערפאַר מברר זיין אויך דעם חמץ.⁴⁹ און דעריבער איז „חמץ ומצה עמו בבית“; און וויבאלד עבודת התשובה איז למעלה מהגבלה והשתלשלות כנ"ל, דעריבער איז עס יום אחד וואָס ווייזט (ניט אויף אַן ענין של מיעוט, נאָר, אדרבה) אויף העכער פון הגבלה און התחלקות. און ווי עס איז מבואר אין תו"א⁵¹ דעם טעם פאַרוואָס שבועות איז יום אחד, ווייל שבועות איז „זמן קבלת התורה שהוא בבחי' הכתר שהוא בחי' יחידה שלמעלה מהתחלקות כו“.

און דאָס איז אויך וואָס די גמרא⁵²

החילוק דבע"ת וצדיקים: פ"ר – ע"ד בע"ת שצ"ל „אי אפשי“ (לקו"ת ואתחנן ט, ד), ופ"ש – ע"ד צדיקים שצ"ל אפשי.

אבל** הביאור שם הוא בנוגע הבירור שנעשה בהאדם, וכאן מבואר: א) עצם העבודות דפ"ר ופ"ש (פ"ר – תנועה דצדיקים, ופ"ש – תנועה דתשובה). ב) הבירור שנעשה בהזדונות (כפ"ר – דוחה אותם, כפ"ש – גם מהפכם). ועצ"ע.

50) ראה תו"א שהוא לקמן בפנים.
51) קט, סע"ד ואל"ך. וראה ג"כ אוה"ת ד"ה להבין מה שבשבעות יום א' (במדבר ע' א'תקעג).
52) ע"ז יז, א. וראה סה"מ – לאדה"ז – תקס"ב (ע' יג). דרך חיים (כמצויין במפתחות).

* ויש לקשר זה עם המבואר לעיל (ס"ד) שבני בצאתם ממצרים היו גרים – כי הטעם שבע"ת צ"ל אי אפשי כי צריך זירות, שלא יחזור לסורו (לקו"ת שם), דחשש זה הוא בגר (קידושין יז, טע"ב). ** וגם: שם המדובר בדרגא נמוכה בתשובה שעדיין צריך זירות שלא יפול כו' (כבהערה הקודמת), וכאן – בתשובה (מאהבה רבה – תניא פ"ז שזדונות נעשים כזכיות).

קיינ פאַרפאַלן – פאַרוואָס זאָל מען טראַכטן אז עס איז יאָ פאַרפאַלן?

נאָר, כנ"ל: מצד תורה אליין העלפט טאָקע ניט קיינ תשובה⁴⁵ צו מהפך זיין די זדונות לזכיות כנ"ל, ס'איז פאַרפאַלן; נאָר דורכדעם וואָס אידן זיינען נתעורר געוואָרן מיט אַ תנועה פון תשובה: „למה נגרע גוי“, דאָס האָט דערלאַנגט ביז צו „שאלו ל)הקב"ה“ שלמעלה מהשתלשלות, וואָס פון דאָרט איז דער ענטפער, אַז ס'איז ניט פאַרפאַלן – ס'איז דאָ דער ענין פון פסח שני.

[נאָר דאָס גופא ווערט דערציילט און נתגלה אין און דורך תורה, ווייל הגם תורה מצד עצמה איז בבחי' השתלשלות, אָבער אורייתא וקוב"ה כולא חד⁴⁶, אַלע ענינים, אויך די וואָס זיינען למעלה מהשתלשלות, ווערן נתגלה דורך תורה⁴⁷].

ז. דאָס איז אויך דער ביאור אין די אויבענדערמאָנטע (ס"ג) חילוקים צווישן פסח ראשון און פסח שני⁴⁸:

פסח ראשון – עבודת הצדיקים – האָט מען ניט צו טאָן מיט רע, דעם רע איז מען דוחה. דעריבער איז חמץ אסור בכל יראה ובל ימצאו⁴⁹; און דערפאַר איז דער יו"ט

45) ולהעיר דאין תשובה מועלת לשנות (ולבטל) דין ועונש בי"ד, וכשו"ת נו"ב (מהדור"ק אורח סי' ל"ה) הידועה.

46) תניא רפכ"ג בשם הוזהר. וראה סה"מ היש"ת ע' 66 בהערה.

47) ראה גם המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח. לקו"ש ח"א ע' 75. ח"ד ע' 1345. 1350. ועוד.

48) ראה עדי"ן לקו"ש ח"ז ע' 327.

49) ראה אוה"ת פרשתנו ד"ה להבין ענין פ"ש (ע' שסו"ח) דפ"ר ופ"ש הם אתכפיא ואתהפכא, דכפ"ר הוא היציאה מן הרע – אתכפיא (ולכן אסור בחמץ), וכפ"ש, שכבר יצא מהרע" (ואפשר להיות) – אתהפכא (ולכן חמץ ומצה עמו בבית). וראה לקו"ש ח"ד (ע' 1301) ואל"ך) דהוא דוגמת

דער ענין פון אייר איז העלאה מלמטה למעלה, וואָס מ'איז מברר לתמיד ומזכך און מעלה דעם מטה⁵⁸. דערפֿאַר איז די מצוה פון ספירת העומר שייכת בעיקרה צו חודש אייר⁶⁰, ווייל ספּה"ע טוט אויף דעם בירור וזיכוך המדות. דאָס איז ע"ד עבודת התשובה⁵⁹ וואָס דורך איר איז מען מברר דעם מטה מטה ביותר, ביז אַז אויך ענינים פון רע ווערן נתהפך לטוב.

[ובכללות איז דאָס דוגמת החילוק פון חודש ניסן און תשרי, כידוע⁶¹ אַז חודש ניסן איז עבודת הצדיקים, און תשרי – עבודת התשובה].

ט. ע"פ הנ"ל, אַז פסח שני איז די עבודה פון תשובה, וועט מען פֿאַרשטיין דעם טעם, בפנימיות הענינים, וואָס אין פסח שני זיינען פֿאַראַן דריי (דיעות ו)אופנים (דאלו ואלו דא"ח⁶²) כנ"ל ס"א – ווייל בכללות זיינען פֿאַראַן (אַט די) דריי אופנים אין תשובה:

א) „תקנתא“ דתשובה: דאָס וואָס גלייך ביי מעשה החטא האָט ער די תקנה פון תשובה – אַזוי ווי ביים פֿאַרפעלן דעם פסח ראשון איז פֿאַר אים תיכף גרייט די תקנה פון פסח שני – דער אופן אין תשובה ווי בחטאים סתם, שוין בשעת החטא איז פֿאַראַן די אפשריות התיקון דורך תשובה.

ב) „תשלומין“ דתשובה: די תשובה אויף אַ חטא וואָס איז געטאַן געוואָרן אין אַן אופן פון „אחטא ואשוב“, וואָס דאָן איז „אין מספיקין בידו לעשות תשובה“⁶³ – בשעת מעשה החטא האָט

דערציילט בנוגע דער תשובה פון ר' אלעזר בן דורדייא – „בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת“: עבודת הצדיקים איז בסדר והדרגה און דעריבער נעמט עס כמה שנים, בחי' התחלקות⁵³; משא"כ ביי ראב"ד, וואָס ביי אים איז געווען עבודת התשובה, און אין תשובה גופא, אין אַן אופן פון „ראשו בין ברכיו – העכער פון התחלקות דראשו וברכיו“⁵⁴ – וגעה בב"כ⁵², איז געווען „קונה עולמו בשעה אחת“. ובלשון הזהרה⁵⁵, אַז תשובה איז „בשעתא חדא“.

ח. דער חילוק הנ"ל צווישן פסח ראשון און פסח שני דריקט זיך אויס אויך אין דעם וואָס פסח ראשון איז אין חודש ניסן, און פסח שני אין חודש אייר⁵⁶:

ס'איז ידוע⁵⁷ דער חילוק צווישן חודש ניסן (חודש הראשון) און חודש אייר (חודש השני): ניסן איז המשכה וגילוי מלמעלה למטה, וואָס דער גילוי אור מלמעלה פועל'ט ניט קיין זכך בר קיי"מא, לתמיד, אין דעם „מטה“, ער איז באותה שעה, בלויז דוחה דעם רע⁵⁸. דאָס איז ע"ד עבודת הצדיקים⁵⁹ וואָס זייער עבודה איז אין ענינים פון אור, ענינים פון רע זיינען זיי דוחה.

53) להעיר ד, „שנים“ ל' שינוי (ראה אוה"ת מקץ שלח, סע"ב).

54) עייג"כ ת"א ר"פ וארא.

55) זח"א ככט, סע"א.

56) ראה אוה"ת הנסמן בהערה 49. לקו"ש ח"ד שם.

57) ראה לקו"ש ח"א פ' אמור. ח"ד שם. ח"ח

ע' 6. ס"ע 235 ואילך. ועוד.

58) ראה אוה"ת ולקו"ש (ח"ד) שם, דפסח ראשון ופסח שני הם אתכפיא ואתהפכא, כנ"ל

הערה 49.

59) ראה לעיל הערה 49.

60) ראה לקו"ש ח"א שם.

61) ראה אוה"ת בא ד"ה החודש (ע' רנו ואילך).

62) עירובין יג, ב. גיטין ו, ב.

63) משנה סוף יומא (פה, ב).

דָּאָרף לערנען תורה אפילו שלא לשמה, ווייל „כשיחזור אח"כ בתשובה . . . אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצות כו"ל. ד. ה. דאָס וואָס ער לערנט תורה, בעודו רשע" איז מלכתחלה אויפן סמך פון דעם, וואָס ער וועט שפעטער תשובה טאָן, ווייל דאָס איז דער אויפטו פון „תקנתא" דתשובה: אַז תורה גיט מלכתחלה בשעת מעשה החטא די אפשריות ותקנה פון תשובה.

און הגם אַז אָט דער דין — אַז אויך בעודו רשע" דָּאָרף מען לערנען תורה — איז חל אויף אַלע סוגים פון רשעים, אויך אַזאָ וואָס זאָגט „אחטא ואשוב", וואָס האָט ניט תקנתא דתשובה כנ"ל — איז — צום עלית הלימוד האָט עס בכלל קיין שייכות ניט, ווייל דער „אחטא" איז דאָך ניט דער לימוד — און עס איז בודאי אַז „יחזור אח"כ בתשובה" און נאָכמער — אַז אפילו, במיעוטא דמיעוטא, אַז ער לערנט, ר"ל, כדי להוסיף כח כו' און פאָרלאָזט זיך אַז „אחטא ואשוב" — דָּאָרף ער אויך לערנען,

נאָר עס איז דאָ אַ חילוק אין דעם וויבאָלד אַז „אין מספיקין כו'":

ביים לעצטן סוג, דָּאָרף מען (מצד „אין מספיקין כו'") אָנקומען צום טעם אַז אויך אַ „ניח" איז מובטח אַז סו"ס איז אויך ער „ידי" סופו לעשות תשובה⁷¹, בגלגול זה או בגלגול אחר כמ"ש⁷² כי לא ידח ממנו נידח⁷³; משא"כ ביי חטאים סתם דָּאָרף מען ניט אָנקומען צום טעם פון „לא ידח ממנו נידח"⁷⁴ — ער איז מלכתחלה (ניט קיין

ער ניט די תקנה פון תשובה, „הואיל והתשובה גורמת לו לחטוא"⁶⁴ [ע"ד ווי „אין קטיגור נעשה סניגור"⁶⁵]; אָבער שפּעטער אויב „דחק ונתחזק כו' ועשה תשובה מקבלין תשובתו"⁶⁶.

ג) „רגל בפני עצמו": דער ענין פון תשובת הצדיקים, וכידוע⁶⁷ אַז ענין התשובה איז ניט — כטעות העולם — אויף חטאים דוקא, נאָר ס'איז אַ דרך אין עבודת ה' וואָס איז שייך אויך ביי די וואָס זיינען ריין פון חטאים, וכמאמר⁶⁸: משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא.

און הגם אַז דער ענין פון פסח שני איז (כפתגם הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמור"ר, אַז „עס איז ניטאָ קיין „פאָרפאלען" . . . אפילו מי שהי' טמא . . . אפי", לכס", אַז דאָס איז געווען ברצונו כו'") תשובה על חטא — פונדעסטוועגן, זיינען בכללות, פאָראַן, אַלע אופנים פון תשובה אין פסח שני, אויך תשובת הצדיקים. [בדוגמת חודש תשרי — וואָס פסח שני איז דוגמת חודש תשרי, כנ"ל ס"ח — וואָס איז אין זיך כולל אַלע אופני התשובה, אויך תשובת הצדיקים⁶⁹].

י"ד. עפ"י הנ"ל (בענין תקנתא דתשובה) וועט צוקומען אַ תוס' ביאור אין דעם דין⁷⁰, אַז אפילו אַ רשע, וואָס זיין תומ"צ איז „מוסיף כח בקליפות",

64) אגה"ת פ"א.

65) ראה צפ"ע ה"ל יבום פ"ד ה"כ (כסופה) — לענין אחטא ויוהכ"פ מכפר.

66) אגה"ת שם. ועד"ז בתניא פכ"ה.

67) לקו"ת ראה כד, ד. ש"ש סו, ג. ר"פ האזינו. ועוד.

68) הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש ג, סע"ב (וראה זח"ג קנג, ב). ונת' בלקו"ד ח"א קמו א ואילך.

69) כמובן מהמבואר בדרושי לקו"ת שנשמנו בהערה 67.

70) ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

71) תניא ספ"ט.

72) ש"ב יד, יד (בשנינו לשון).

73) ה"ל ת"ת שם. תניא שם.

74) ועד"ז מ"ש בתניא שם, דבלומד סתם לעולם יעסוק כו' גם שלא מצד הטעם דלא ידח כו' (אלא שבלומד סתם, אין הדבר תלוי בתשובה אלא מיד

דאָס איז געזאָגט געוואָרן צו יעדערן וועמען מען האָט געזאָגט „קחו“ (וכה-דיק – בוא"ו המוסיף ומחבר) – כולל די וואָס האָבן קיין שייכות ניט געהאַט צו ע"ז – ביי זיי איז עס ניט געווען תשובה על חטא, נאָר בדוגמת תשובת הצדיקים, וואָס זיי געפינען זיך אין אַן עולם וואו ס'איז שייך די מציאות פון ע"ז און מ'דאַרף אָנזאָגן „משכו ידיכם מע"ז“.

יב. עפ"י כהנ"ל איז מובן דאָס וואָס דער רמב"ם רעכנט פסח שני אַלס אַ מצוה בפ"ע, כּאָטש אַז איינער וואָס האָט מקריב געווען פסח ראשון קען דעם פסח שני ניט מקריב זיין: פסח ראשון און פסח שני זיינע טאַקע צוויי באַזונדערע עבודות – פסח ראשון איז עבודת הצדיקים, און פסח שני – עבודת התשובה;⁸¹ אָבער פונדעסטוועגן, מאָנט זיך ניט הקרבה פון פסח שני אויב ס'איז געווען די הקרבה פון פסח ראשון, ווייל פסח ראשון איז כולל אויך תשובת הצדיקים, ובמילא איז דאָ אויך נכלל דער ענין פון „רגל (ועבודה) בפני עצמו“ שבפסח שני.

יג. אעפ"י אַז אויך אין פסח ראשון – צדיקים – איז דאָ תשובה, וויבאַלד אָבער עס איז תשובת הצדיקים, האָט זי ניט אין זיך די מעלה פון תשובה דפסח שני, וואָס עיקר ענינו איז תשובה על חטא⁸¹ – „תקנתא“ ו„תשלומין“ [ס'איז נאָר אַז פסח שני איז כולל אַלע אופני תשובה, ובמילא איז אין אים דאָ אויך תשובת הצדיקים].

„גידח“, נאָר) בלויז אַ „רחוק“, ווייל ער האָט דאָך גלייך בשעת החטא די תקנתא דתשובה, בדוגמת תקנתא דפסח שני⁷⁵.

יא. כשם ווי פסח שני איז כולל אַלע אופני תשובה, אויך תשובת הצדיקים – אַזוי איז עס בנוגע צו פסח ראשון, אַז עס איז כולל אין זיך, בכללות, אַלע אופנים אין עבודת הצדיקים, אויך תשובת הצדיקים; וואָס דערפאַר, כּאָטש די גאולה העתידה וועט זיין אין חודש ניסן⁷⁶ – עבודת הצדיקים – וועט זי דאָך זיין פאַרבונדן מיט עבודת התשובה, וכנ"ל אַז משיח אתא לאתבא צדיקיא בתשובתא⁷⁷.

און כעין זה געפינט מען ביי פסח מצרים, אַז עס איז דעמאָלט געווען דער ציווי⁷⁸ „משכו וקחו לכם“ ופי' חז"ל⁷⁹ „משכו ידיכם מע"ז“, וואָס דאָס איז אַן ענין פון תשובה; כּאָטש די וואָס האָבן זיך מל געווען קודם יצ"מ זיינען דאָך געווען כּגַר (בהתחלתו)⁸⁰ ועוד ועיקר –

שחזור ולמד דבר זה לשמה כו", משא"כ ברשע שצריך לתשובה להוציא תומ"צ שלו מהקליפה). והא דמביא בתניא שם גם הטעם דלא ידח כו' (אלומד „שלא לשמה ממש לשום איזו פני" – כי בתניא שם כולל הכל בסגנון אחר – נקט הקצוות: מקצה ד„גידח“ (אחטא ואשוב), עד לומד סתם שאפילו ק"נ לא נתלבשה בו; וכמה דרגות בינתיים (וכדמוכה גם בהל' ת"ת שם ובקו"א), ובכל הדרגות הנ"ל „לעולם יעסוק כו"י.
(75) ועוד דוגמאות: לאו שניתק לעשה, שריפת נותר, שילוח הקן – לכמה מ"ד (חולין קמא, א"ב וש"ג).

(76) כדעת ר"י – ר"ה יא, א. ובשמו"ר (פט"ו, יא) סתם כמותו.

(77) וגם הגאולה עצמה תלוי בתשובה (סנהדרין צז, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה), אלא שלדעת ר"י אם לא יעשו תשובה מעצמם „הקב"ה מעמיד להן כו' ומחזירן למוטב“ (סנהדרין שם).

(78) כא יב, כא.

(79) מכילתא עז"פ.

(80) ראה תוד"ה דכתב – כריתות ט, א.

(81) ובפרט לפי פסק הרמב"ם (ראה לעיל הערה

6), שגם לדעת רבי יש בפסח שני הענין דתשלומין

ותיקון לראשון, שהרי ע"י פטורים מכרת.

והדרגה⁸⁴; און ע"ד ווי מען געפינט אַז אפילו נאָכדעם ווי תשובת ר"א בן דור-דייא האָט אַרויסגערופן דעם „בכה רבי“, וואָס בכי ווייזט אויף אַן ענין שלמעלה מהגבלה⁸⁵, איז ביי אים ניט געווען דער ענין פון „קונה עולמו בשעה אחת“, הע-כער פון התחלקות;

דוקא פסח שני – תשובה על חטא, מהפך זיין זדונות לזכיות [כפתגם הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר: אפילו „לכם“, אַז דאָס איז געווען ברצונו, פונדעסטוועגן קען מען מתקן זיין] – דערלאַנגט אין אַן אָרט וואָס איז העכער פון התחלקות, יום אחד; ע"ד די מעלה פון ראב"ד, אַז דוקא ביי אים – תשובה על חטא – האָט זיך אויפגעטאַן דער „קונה עולמו בשעה אחת“⁸⁶.

(משיחת ש"פ 9 אחו"ק תשכ"ד)

און דאָס איז אין צוויי ענינים: (א) דער צמאון פון אַ בע"ת נעמט זיך דוקא דערפון וואָס „עד הנה היתה נפשו בארץ צי וצלמות היא הסט"א כו"מ⁸², און דעריבער איז זיין צמאון „ביתר עז" ווי ביי צדיקים⁸² וואָס ביי זיי איז דאָס ניט שייך⁸³. (ב) תשובה על חטא דערלאַנגט העכער פון השתלשלות, וואָס דערפאַר האָט עס בכח צו מהפך זיין זדונות לזכיות (וכנ"ל ס"ו); משא"כ ביי צדיקים, אפילו ווען ביי זיי איז דאָ עבודת התשובה, האָט זי אָבער ניט דעם כח צו מהפך זיין זדונות לזכיות.

און דאָס איז דער טעם וואָס דוקא פסח שני איז יום אחד און פסח ראשון שבעת ימים, ווייל כאָטש אַז אויך פסח ראשון האָט דעם ענין התשובה, וויבאַלד אָבער עס איז תשובת הצדיקים, איז דאָס אַלץ במדידה והגבלה – אפילו דער „בכל מאדך" פון אַ צדיק איז אויך בסדר

(84) ראה שעת'ת שם (נה, רע"ד ואילך).

(85) תו"א כו, א. ובכ"מ.

(86) להעיר מסה"מ תקס"ב (ע' יג) במעלת

המס"נ דראב"ד על המס"נ צדיקים, עיי"ש.

(82) תניא פ"ז.

(83) ראה בארוכה שעת'ת ח"ב חינוך פמ"ח.

